

Počátky českého realismu

postromantismus

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- **Název projektu: Šablony v SZŠ Příbram**
- **Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- **VY_32_INOVACE_CJ.1.7**
- ***Nástin české literatury 19.století***
- **Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura**

- **Autor: Mgr. Alena Šimůnková**
- **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

Charakteristika doby

- 40. léta – prosazování historických práv českých zemí – vrchol 1848
- 50. léta – zmrazení politického a kulturního života – „Bachův absolutismus“
- v popředí próza, rozmach publicistiky
- „obrazy ze života“ – reálné prostředí s konkrétními detaily
- ***B. Němcová, K.H.Borovský***

Božena Němcová

- spekulace o aristokratickém původu nedoloženy (vysoká inteligence, nevšední krása)
- hvězda pražské intelektuální vlastenecké společnosti, ale později velké sociální problémy (stěhování z místa na místo), složitý citový život, smrt dítěte, ostatním poskytla vzdělání, často psala na „zakázku“ kvůli obživě, pomluvy, těžká nemoc

Úkol:

- **Vzpomeňte si na nějakou pohádku B. Němcové. V jakém prostředí se většinou odehrávají?**
- **Proč jsou pro děti důležité pohádky?**

Možné řešení:

- Princezna se zlatou hvězdou na čele, Chytrá horákyně, Jak Bohumil ke štěstí přišel... Většinou ve venkovském prostředí, prakticky nevystupují (narozdíl od Erbena) nadpřirozené postavy.
- Rozvoj fantazie, potřeba vítězství dobra nad zlem, snění...

Dílo B. Němcové

- vlastenecké básně: ***Ženám českým***
- ***Národní báchorky a pověsti (1845)*** – pojaté jaké „drobné příběhy ze života“
- ***Obrazy z okolí domažlického (1845)*** – krátké příběhy ze života (realismus)
- povídky: ***Divá Bára (1856)***, ***Dobry člověk (1858)*** – lidový typ dobrého člověka
- novely: ***Pohorská vesnice (1856)***, ***V zámku a podzámčí (1857)*** – mravoličný apelativní účel – idealizace šlechty

B. Němcová - Babička

- idylizující obraz ze života – útěk před tíživou skutečností do vzpomínek – „krásné snění“ (idealizace, sentimentalismus)
- nemá klasický děj, převažuje popis, kresba povah, vyprávění má prostý řád přírodního času (zvykové formy českého venkova) – prosté detaily obyčejného života, lidová moudrost – harmonický svět (národní společnost utvářející se zdola – klasicistní tradice)

Karel Havlíček Borovský

- zpočátku studoval v kněžském semináři, po sporech odešel jako vychovatel do Ruska (1843-44) ---- reportáže ***Obrazy z Rus***
- novinářská činnost – *Pražské noviny*, od r.1848 *Národní noviny* (protivládní), po zákazu časopis *Slovan* – i ten zastaven a r.1851 deportován do Brixenu

Dílo K.H. Borovského

- přechod od romantického snění a rozervanosti k věčnému pohledu na svět

- kritický duch a nezlomná zásadovost

Epigramy- provokativní povaha- kritika církve, vlády, ale i „vlastenčení“ – významové zvraty, vyhrocená pointa, slovní hříčky, ironie

Satirické básnické skladby:

- ***Tyrolské elegie*** – smutek z násilného odloučení od rodiny je potlačen ironizujícím pohledem na ubohost státní moci
- ***Král Lávra*** – kritika despocie moci
- ***Křest svatého Vladimíra*** – útok na světské zájmy církví, kterými se vzdalují duchovnímu poslání, nedokončeno

Anotace

- Prezentace určena pro žáky 2.ročníků. Zabývá se obdobím postromantismu v české literatuře a navazuje na prezentace s tématem český romantismus a národní obrození.
- Prezentace byla vytvořena v lednu 2014 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 22.1.2014, 28.1.2014 a 11.2.2014. Je určena pro 2 až 3 vyučovací hodiny.

Zdroje:

- HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně: česká literatura devatenáctého století*. 1. vydání. Praha: ARSCI, 2007. 370 s. ISBN 978-80-86078-71-7